

A4 B5 A5

A5 B5 A4

B5

A5

B5

SPARTACUS

MAANDSCHRIFT

voor de

Revolutionaire Socialistische

Arbeidsbeweging.

Januari 1945

Uitgegeven door de Communistenbond
"SPARTACUS".

Winkelprijs
fl. 0,25.

A5 B4 A5 B5 A5

INHOUD.

EEN WOORD VOORAF ..... Pag. 1.
 DE AMERIKANSE INMIGRATIE ..... Pag. 2.
 BESCHOUWINGEN OVER DE SITUATIE:
 I. Het kapitaal ..... Pag. 10.
 II. De arbeidersklasse ..... Pag. 16.
 HET MARXISTISCHE ALS METHODE VAN ONDERZOEK...Pag. 24.
 FRIEDRICH ENGELS over KARL MARK .....Pag. 46.

EEN WOORD VOORAF.

Ons maandschrift verschijnt in januari 1945 in een nieuwe vorm. Het draagt de vorm van een tijdschrift; nadat het reeds in December 1944 de titel "Pulleting" in "Maandschrift" veranderd heeft. Deze verandering is meer dan een uiterlijkheid, die op zichzelf, zoals wij hopen, onze lezers en vrienden zal bevredigen door de betere leesbaarheid en overzichtelijkheid, die ons orgaan in zijn nieuwe vorm bezit. Titel en vorm van een "maandschrift" betekenen echter ook een verplichting, waar de inhoud betreft, het streven naar uitbreiding en verdieping van de inhoud was het voornaamste motief voor de ook uiterlijke verandering van ons tijdschrift.

Sinds "Spartacus" wederom van een zuiver intern orgaan, dat de theoretische scholing van de bondsleden diende, tot een ook in bredere kringen gelezen propagandaschrift van het marxisme geworden is, vielen hem steeds nieuwe taken toe. Behalve het theoretische onderzoek van de maatschappelijke problemen en van het verloop des tijds, in het licht van de marxistische zienswijze trad ook steeds meer de propaganda voor de doelstellingen van de Communistenband "Spartacus" op de voorgrond. Deze doelstellingen liggen gezamenlijk slechts op het terrein van het theoretische weten, maar tegelijkertijd en niet minder overheersend op het gebied van de praktische klassenstrijd, d.w.z. van de voorlichting van de arbeidersklasse ten aanzien van de haar gestelde taken: de leiding van de internationale strijd om de macht, de verovering van de macht, de handhaving en uitoefening van de macht van het proletariaat middels de arbeidersraden.

Ons maandschrift, onze brochures en onze wekelijks verschijnende "Spartacus" Actuele Be-

richten zijn strijdorganen, die binnen de hun getrokken grenzen hetzelfde doel nastreven. Theorie en praktijk van de klassenstrijd dwingen de arbeidersklasse, zelf, d.w.z. steunende slechts op haar eigen kracht en zonder iedere illusie, de onvermijdelijke strijd voor vrijheid en leven, voor het communisme te voeren. Het is de zin van al ons streven, dit steeds weer duidelijk te maken.

Wij geloven, dat de vervulling van de aan onze klasse gestelde taak alleen mogelijk is, als zich diegenen tot een hechte organisatie aaneensluiten, die als strijdende en denkende arbeiders over de beste ervaring en scholing beschikken en de hoogste persoonlijke moed en onwrikbare energie bezitten. Het doel van deze organisatie is dat van voorlichten en raad geven. De enige autoriteit, die deze organisatie tegenover de klasse mag bezitten, moet die van het vertrouwen in de betrouwbaarheid van haar weten en in de zuiverheid van haar streven zijn. Deze organisatie wil nooit en nimmer eigen macht bezitten, noch heden noch in de komende revolutie noch in die tijd, die op de revolutie volgt. We zien wij de nieuwe communistische partij van het wereldproletariaat, aan wier ontstaan onze bond en onze organen willen medewerken.

.....

DE AMERIKAANSE INKTVIS.

We horen de laatste tijd herhaaldelijk, dat Amerika in de tweede wereldoorlog het machtigste land der aarde geworden is. (Rusland is de andere grote macht, die voorlopig buiten het machtsgebied van Amerika valt). Van deze Amerikaanse wereldmacht willen we een enkel punt nader belichten. Het is daartij echter wel van

lang, ons eerst de algemene betekenis van het industriële kapitalisme en het vastlopen van de huidige kapitalistische productie nog eens duidelijk voor ogen te stellen.

Het industriële kapitalisme, de machinale productie op de grondslag van de loonarbeid, is de meest omwentelende productierijze, die de mensheid tot nu toe heeft gekend. In de 150 jaren, waarin ze zich over de aarde uitbreidde, wentelde ze alle maatschappelijke verhoudingen om. Ze bracht de techniek tot hoge ontwikkeling door de onderwerping der natuur in spoorwegen en auto's, in machines, telefoon, radio en vliegdiens. Ze verdubbelde de bevolking van Europa, bevolkte hele werelddelen, zoals Amerika en Australië, ze roeide hele bevolkingen uit, zoals in Afrika, Australië en Amerika. Ze bracht heel Azië met zijn honderden miljoenen van mensen tot ontbinding uit de eeuwenlange oude verhoudingen. In alle landen van de westerse cultuur schudde ze hele bevolkingen als een spel kaarten door elkaar, doordat een brede stroom van beeren naar de steden vloede en daar als loonarbeiders te gaan werken. En in al die jaren groeide de rijkdom, die in fabrieken, spoorwegen en handelspaleizen werd vastgelegd.

Maar in de laatste tientallen van jaren bleek dat de kapitalistische productie steeds moeilijker functioneerde. Bij beginnend kapitalisme trad om de 11 jaar een crisis in, waarbij massa's arbeiders zonder werk kwamen. Maar gaandeweg werd de bloeiperiode telkens korter, tot de crisis na 1900 om de 7 jaar optrad. 1900 - 1907 - (1914) - 1921 - 1929 waren crisisjaren. In 1914 nam de crisis de vorm van de eerste wereldoorlog aan.

De twintelde het bedrijfsleven van de ene crisis in de andere. Maar dit was nog niet de

ernstigste moeilijkheid. Van veel groter betekenis was, dat na de crisis van 1921 de werkloze arbeiders niet allemaal meer in het arbeidsproces opgenomen konden worden, ook al bloeide het bedrijfsleven ook weer krachtig op. Zo had bijv. de Amerikaanse industrie in het topjaar 1929 minder arbeiders in dienst dan in het topjaar 1919, hoewel de productie met 26% was toegenomen. (Rationalisatie en intensivering, d.i. opvoering van het arbeidstempo). Vanaf 1921 deed zich zodoende het verschijnsel van de blijvende werkloosheid voor. Amerika had bij de grote bloei van het bedrijfsleven toch altijd nog 5 miljoen werklozen. En Engeland heeft er na 1921 niet minder dan een miljoen gehad. Dat dit verschijnsel van de blijvende werkloosheid na de crisis van 1929 in verscherpte vorm optrad, is ons allen, naar al te goed bekend. De toestand was dus deze, dat de crisis gedurende een paar jaar wel voor de bezittende klasse overwonnen kon worden (er werden weer stevige dividenden behaald), maar dat er voor de arbeidersklasse praktisch een blijvende crisis was vanaf 1921. (Eigenlijk trad deze toestand al in 1914 in, maar hij werd toen door het wegzuigen der miljoenen in de oorlog v. rsluierd).

Natuurlijk vormt zulk een blijvend leger van werklozen een belangrijke rem in de maatschappelijke ontwikkeling. Niet alleen, dat ze voor de bezittende klasse geen nieuwe rijkdommen konden voortbrengen, maar ze moesten zelfs ondersteund worden, wat een druk op de staatsuitgaven betekende. Zo was het dus ook voor de bezittende klasse van belang, van dit werklozenleger af te komen. Hoe kon men de werkloosheid opheffen?

Het is duidelijk, dat de werkloosheid met-

een zou verdwijnen, als er meer fabrieken werden gebouwd. En dit zou ook geen bezwaren opleveren, als men dan maar wist, waar de hiermee vervaardigde goederen verkocht konden worden. Hier zat echter juist de moeilijkheid. Als bijv. in Amerika nieuwe fabrieken werden gebouwd dan zouden die goederen niet in Amerika zelf geplaatst kunnen worden. Niet omdat er in Amerika geen behoefte aan was (er waren immers 5 miljoen hongerende werklozen), maar de dollarkoningen werken nu eenmaal niet voor de behoeften, doch voor de winst. Dus zouden de goederen in het buitenland afgezet moeten worden.

Wij weten echter, dat dit in de toenmalige verhoudingen niet mogelijk was. Alle landen hadden niet soortgelijke moeilijkheden te kampen en de rom sloten ze hun grenzen voor de buitenlandse producten, of hieven er zware invoerrechten op, om de eigen "nationale productie" te beschermen, om de eigen werkloosheid niet te vergroten. Een oplossing zou dus pas kunnen komen, als deze handelsbelemmeringen uit de weg geruimd waren, als de tolmuren tussen de landen zouden verdwijnen. Daarom was een oorlog onvermijdelijk. De tolmuren, die om alle landen opgericht waren, moesten worden stuk geschoten. Vooral voor Duitsland en voor Amerika was dit van kapitalistisch levensbelang.

De tweede wereldoorlog was hier de uitweg. Niet alleen, dat de werklozen weer in het bedrijfsleven konden worden opgenomen, maar voor de Amerikaanse bourgeoisie was de winst veel groter. De tolmuren verdwenen voor een belangrijk deel en alle landen moesten bij Amerika schulden maken, om de benodigde oorlogsmaterialen geleverd te krijgen. De toestand is nu zó, dat de Amerikaanse kapitalisten over de gehele wereld "geld hebben zitten". Dat betekent,

dat ná deze oorlog nagenceg de hele arbeidende bevolking der aarde moet werken voor de terugbetaling van en de rentedienst op de geleende gelden. De hele wereld is langs deze weg tot Amerikaans uitbuitingsgebied geworden. Dit neemt in de toekomst nog grotere vormen aan, omdat heel Europa van voedsel en machines moet worden voorzien, om van de koloniale gebieden op het ogenblik nog te zwijgen. De financiering daarvan kan alleen plaats vinden in de vorm van crediten, die de Amerikanen in hoofdzaak moeten verstrekken. Zo slingert de Amerikaanse bourgeoisie haar vangarmen als een reusachtige inktvis over de aarde en drukt haar zuignappen op het vlees van de bevolking der wereld.

AMERIKAANSE
DEMOCRATIE.

Een belangrijke kwestie is nu: Hoe verzekeren de Amerikaanse kapitalisten zich, dat de gemaakte schulden ook werkelijk worden betaald? Natuurlijk speelt de militaire macht hierbij een belangrijke rol. Maar toch lang niet de belangrijkste. Deze macht blijft slechts als voortdurende dreiging aanwezig, terwijl het innen der verschuldigde bedragen langs heel andere weg geschiedt. De weg, die hiertij bewandeld wordt, is het inschakelen van de "nationale bourgeoisieën". Zo wordt hier in Nederland de Nederlandse bourgeoisie de zaakwaarnemer van de Amerikaanse brandkast. Ze wordt praktisch de zetbaas van Amerika.

Deze vergelijking met zetbazen komt aardig dicht bij de werkelijkheid. De zetbazen of filiaalhouders zijn immers tot op zekere hoogte vrij bij het doen van hun bestellingen aan het hoofdkantoor, bij het aanstellen van personeel en bij de regelingen van bedrijfsaangelegenheden. Als ze maar zorgen, dat voldoende wordt omgezet en de afrekening op tijd plaats vindt. Zo

doet ook de Nederlandse (en iedere andere) bourgeoisie. Ze gaan allen de "opbouw" ter hand nemen en bepalen zo, (altijd onder goedkeuring van de credietbank!), wat voor de opbouw van productie, landbouw en handel naar haar mening nodig is, ze bepalen de arbeidsvoorwaarden en rekenen op tijd af. Daarom kan het de Amerikaanse bourgeoisie niet onverschillig zijn, welke regering in de landen aan het bewind komt. Alleen regeringen, die zich aan de Amerikaanse spelregels onderwerpen, worden geduld. Zou de bevolking een andere regering aan de macht willen brengen, dan wordt of de Amerikaanse credietbeurs gesloten, of de militaire macht grijpt in, zoals we dat in België hebben gezien, of zoals we dat uit de Engelse inmenging in Griekenland kennen.

Voor de Amerikanen is dit de gemakkelijkste manier, om het geld binnen te krijgen, dus om hun macht over de hele aarde te handhaven. Nederland is dan een "onafhankelijk land". Maar het is alleen onafhankelijk in de wijze, waarop de staat het geld van de bevolking binnen krijgt. Daarvoor hoeven de Amerikanen zelf niet te zorgen. De menselijke energieën worden het sterkst gespannen bij de opbouw van de "eigen" nationale staat en het wegzuigen van de levenssappen der bevolkingen verloopt zodoende zonder directe uiterlijke dwang van de Amerikaanse dollarkoningen.

Als we zien, dat het Amerikaanse kapitaal het beste gediend is met een serie "onafhankelijke landen", wordt ook het koloniale standpunt van het democratische Amerika duidelijk. Zoals we weten, is er in Amerika een belangrijke stroming, die de koloniale politiek, zoals die door Engeland, Frankrijk en Nederland vroeger werd gevoerd voor verouderd houdt. Deze politiek is niet democratisch genoeg en biedt te weinig ruimte aan de nationale krachten van de koloniale gebieden.

De Europese mogendheden bestuurden hun koloniale gebieden vanuit Europa en Europese gouverneurs-generaal of onderkoningen stonden er aan het hoofd. Verder werden ook alle hoge ambten door Europeanen vervuld, terwijl de inlandse bevolking over de gang van zaken praktisch niets te zeggen had. De Amerikanen achten dit niet juist. Ze staan op het standpunt, dat de koloniale landen zichzelf moeten besturen, dus door de inheemse bevolking. De koloniale gebieden moeten tot "zelfstandige" landen worden, dus los van het moederland.

Dat klinkt natuurlijk heel democratisch. Maar wat uit Amerika komt, stinkt allemaal naar de dollar. Ten eerste maakt de Amerikaanse bourgeoisie zich niet ongerust, dat een inlandse regering vijandig zou zijn aan Washington. Washington is machtig genoeg, om alleen dié regering aan het bewind te brengen, die het wenst. Ten tweede is deze koloniale politiek voorlopig de voordeligste. De koloniale gebieden worden door Amerika geïndustrialiseerd, waartoe een stroom van fabrieksinstallaties geleverd kan worden. Deze industrialisatie verloopt echter het gemakkelijkst en het voordeligst voor de Amerikanen, als de bevolkingen er zelf in betrokken worden. Een begin van inlandse bourgeoisie is in alle koloniën aanwezig en de nieuwe industrialisatie moet haar spoedig een brede omvang geven. Voor de miljoenenmassa's van Indische boeren breekt dan een vreselijke tijd aan, die aan de toestanden van beginnend kapitalisme in Europa zullen doen denken. Het boerenbedrijf wordt verder ontwricht en de hongerende boeren gaan weer naar de steden vloeien. Lange arbeidstijden bij lage lonen zullen de begeleidingsverschijnselen zijn van een opgroeiend kapitalisme, van een nog verstrooid

nieuw proletariaat, dat zich in de nieuwe verhoudingen eerst nog een weg moet vinden. De "nationale" onafhankelijkheid van de koloniale gebieden, de "nationale bevrijding" zal de miljoenenmassa's voorlopig in de diepste slavernij van het kapitaal brengen. De vorming van de Indische boerenmassa's tot een deel van het wereldproletariaat krijgt nu zijn beslag.

Voor Amerika bestaan dus feitelijk geen koloniale gebieden, maar alleen "zelfstandige landen". Dat is ten minste de tendens, die tegenwoordig door vooraanstaande Amerikaanse politici wordt bepleit. Voor Amerika zijn alle landen voor de uitbuiting gelijk. Ieder land is evenveel of even weinig "kolonie". De hele wereld is "vrij", betekend voor de dollar hetzelfde als de hele wereld is "kolonie". De hoofdzaak is, dat in alle landen een "vriendschappelijke" regering aan het bewind is, of daar neergezet wordt, zodat voordelige handelstransacties met de Amerikaanse firma's afgesloten kunnen worden, het oprichten van Amerikaanse fabrieken vergemakkelijkt wordt en de rentedienst en de aflossing van de schulden verzekerd is.

Keren we nu terug tot de vraag, wat de Amerikaanse wereldmacht voor de bezittende klasse van Europa betekent. Dit komt dan in het kort hierop neer, dat de Amerikaanse wereldmacht een ernstige belemmering voor haar vormt. Alle betalingen, die aan Amerika gedaan moeten worden, komen natuurlijk uit de arbeidende massa's. Een andere bron bestaat niet. Maar wat de Europese bourgeoisie eruit perst, zou ze natuurlijk liever zelf helemaal in eigen zak steken. Voor de arbeidende massa's is de last enorm. Zij moeten niet alleen de oorlogslast opbrengen, maar bovendien rente en aflossing der opgenomen credieten voor de "opbouw" en verder het onder-

houd van de bezittende klasse met haar aanhang van politie en leger, benevens de kosten van een uitgebreid staatsapparaat. Ze rust de rijkdom van Amerika op de diepste armeede van de bevolking van de gehele wereld.

BESCHOUWINGEN OVER DE SITUATIE.

I. Het kapitaal.

Wanneer wij de burgerlijke beschouwingen over de economische problemen tijdens de laatste jaren nader onderzoeken, teneinde hun overeenstemmende kentekenen vast te stellen, dan blijkt vooral in één punt overeenstemming te bestaan: zij allen beschouwen de oorlogseconomie als een uitzonderingstoestand. Dit betekent, dat men het tijdperk van de oorlog alsmede de tijd, die de oorlog zal volgen, als een meer of minder normale toestand beschouwt. Noch in het kamp van de autoritair geregeerde staten, noch bij hun tegenstanders wil men of kan men zelfs toegeven, dat de tijdens de oorlog zo bijzonder opvallende leiding van de economie, van het geld- en creditwezen uit de natuur van het hoog-kapitalistische stelsel voortvloeit. Men vergeet hierbij, of men doet tenminste zo, alsof men vergeet, dat ook in de tijd voor de oorlog de voor de oorlogseconomie typerende kentekenen duidelijk te zien en, zoals we hieraan willen toevoegen, ook voor het wezen van de "vredes"-economie symptomatisch waren.

Men zal in de fascistische landen niet kunnen ontkennen, dat ook voor het jaar 1939 de productie van waren, die - in de meest uitgebreide zin van het woord - voor de oorlog belangrijk zijn, het economische leven overheerste. Duitsland als de leiding gevende mogendheid van het fascistisch-imperialistische blok was -

onder de leuze: "Liever kanonnen dan boter" - volkomen ingesteld op de ook economische voorbereiding van de tweede wereldoorlog. Hierbij moet niet alleen de productie van wapenen en munitie, van vliegtuigen en van motorrijtuigen van elk soort gerekend worden, maar ook de opbouw en uitbreiding van de voor de oorlogvoering onmisbare industrie van vervangingsmiddelen, die het Hitler-rijk met de surrogaten voor olie, rubber enz. moest voorzien. Op grote schaal werd niet alleen aan de vestingswerken langs alle grenzen van het land gewerkt, maar ook het gehele verkeerswezen op het land, op het water en in de lucht stond reeds voor de oorlog in het teken van die eisen, die de later uitbrekende oorlog stelde.

Met deze productie stemde de commerciële en financiële politiek en in het bijzonder ook de monetaire politiek van Duitsland en van zijn bondgenoten volkomen overeen. Onder de dwang, om zoveel mogelijk voor de oorlog onmisbare grondstoffen en levensmiddelen te moeten invoeren, werd een systeem van ruil van binnenlandse industrieproducten tegen buitenlandse grondstoffen ten uitvoer gelegd en op de meest consequente manier toegepast. Bijna alle Oost- en Zuid-Oosteuropese landen werden aan deze dwang tot ruilen onderworpen en werden zodoende de leveranciers van grondstoffen en levensmiddelen voor de Duitse oorlogsvoorbereiding. Hetzelfde geldt voor bijna alle andere landen der aarde, vooral ook voor de Zuid-Amerikaanse staten, die - goedschiks of kwaadschiks - bereid waren, hun landbouwproducten tegen Duitse industriewaren te ruilen, nadat Duitsland niet meer in staat was, om de gestadig groeiende schulden en renten in geld te betalen.

Dit systeem van handelspolitiek was onaf-

scheidelijk verbonden aan de noodzakelijkheid. Duitsland met een muur van z.g.n. deviezenbepalingen te omgeven, die de gehele uitvoer en invoer van binnenlandse en buitenlandse betaalmiddelen en waren onder controle plaatsen en - zodoende - moesten voorkomen, dat het binnenlandse kapitaal naar buitenlandse beleggingen ontvluchtte. De voor de Duitse mark op de wereldbeurzen officieel genoteerde koers was een gedwongen koers, die de Duitse valuta- en handelspolitiek eenzijdig de wereld oplegde; Het dalen van de markkoers werd door het stelsel van warenruil en van uitvoerverbod voor kapitaal voorkomen.

Al hetgeen wij als typische verschijnselen van de Duitse economie van voor de oorlog opmerkten, komt overeen met de situatie, waarin het Duitse grootkapitaal verkeerde. De structuur van de Duitse economie, die haast geen eigen grondstofgebieden bezat en van de wereldmarkten sinds 1914 meer en meer verdrongen werd, eiste de strafste organisatie van productie, van handel en verkeer, alsmede van het geldwezen, teneinde haar aanspraak op monopolistische overheersing van de binnenlandse markt en haar streven naar verovering van het wereldmonopolie te verwezenlijken. Zo ontstonden juist in dit gebied talrijke staatskapitalistische bedrijven, waarin het monopolie onder de bedriegelijke schijn van publieke en collectieve eigendomsverhoudingen de meest ongeremde en consequente uitbuiting toepast. Al hetgeen wij tijdens de oorlog als karakteristieke verschijnselen van de Duitse oorlogseconomie organisatorisch en ook materieel kunnen vaststellen, b.v. de reentstreekse exploitatie van bedrijven door het rijk, door de weermacht, enz., is niet pas een product van de oorlog. Het tegen-

overgestelde is het geval: de oorlog is slechts het onvermijdelijke resultaat, dat uit de structuur ook van het Duitse monopolie-kapitalisme voortvloeit. De oorlog is slechts het laatste en beslissende woord, dat het Duitse imperialisme in zijn streven naar wereldheerschappij moest uitspreken.

Wat voor het Duitse imperialisme geldt, is tevens van toepassing op zijn tegenstanders. Ook in het anti-Duitse kamp is de oorlog - economisch gezien - geen principieel afwijken van hetgeen men ook hier als de "normale" vredetoestand pleegt voor te stellen. Ook hier betekent de oorlog slechts een geweldige versneling van het tempo der ontwikkeling, ook hier betekent de oorlog, dat de wanverhouding tussen de productie van voor de oorlog noodzakelijke waren en de productie van onmistbare consumptiegoederen nog groter wordt. Dezelfde crisis, die het kapitalistisch zwak gefundeerde Duitse imperialisme tot een politiek van "Alles of Niets" dwong, dreef ook zijn tegenwoordige tegenstanders er toe, tijdens de laatste tientallen jaren een steeds groter deel van hun geweldige kapitaalkracht in de ontwikkeling van het oorlogspotentieel te besteden. In verband hiermede maakt het geen verschil, dat Londen en New-York zeker tot 1939 een niet te onderschatten bijdrage tot de bewapening van Duitsland en van zijn bondgenoten, door middel van credieten en leveranties, geleverd hebben. Ten aanzien van de economie geldt het woord van een bekend staatsman niet, dat de oorlog de voortzetting van de politiek met andere middelen is. Onder het oogpunt van de economie zijn de wereldoorlogen van het imperialisme de voortzetting van de z.g.n. vrede met principieel dezelfde middelen, ook al wordt tijdens de oorlog het tempo

van de kapitaalsconcentratie versneld. En wij voegen er aan toe, dat ook de komende vrede economisch althans - de voortzetting van de oorlog met principieel dezelfde middelen zal zijn.

Bij een beschouwing van de economische politiek van de oorlogvoerenden wordt duidelijk, dat de in en door de oorlog ontwikkelde toestand in de na-oorlogse tijd geen wezenlijke veranderingen kan ondergaan. Ook met het oog op de toekomst kan men de oorlogstoestand niet meer als "abnormaal" beschouwen. De oorlog heeft de ontwikkeling naar de onderverping van de gehele kapitalistische wereld onder het bevel van de grote monopolies versneld en zelfs voltooid, omdat de éne partij van imperialistische concurrentie en waarschijnlijk geheel Europa van de wêdstrijd moeten afvallen.

Voor alle niet-Europese landen is het Europese vasteland een afziekbare tijd als ruilpartner uitgeschakeld. De omschakeling van de industrie van het Europese continent op de productie van oorlogsmateriaal, de vernietiging van de industriële installaties in het algemeen, de afsnoering van de misschien nog aanwezige exportindustrieën van de wereldmarkt maken het voorlopig onmogelijk, dat de meeste landen van Europa de door de oorlog geschapen toestand door het ruilen van industrieproducten tegen grondstoffen en levensmiddelen kunnen te boven komen. De Europese landbouw is reeds sinds vele jaren niet meer in staat, zonder invoer uit overzeese gebieden de dichtbevolkte industriegebieden van voldoende voedsel te voorzien. De vernietiging van de continentale landbouw betekent, dat deze toestand nog belangrijker verergerd is.

Tijdens de oorlog voltrok zich de vernietiging van de valuta-systemen van het vasteland

van Europa. Door middel van dwangarbeid, van de consequent doorgevoerde militarisering van het arbeidsproces, van de prijsbeheersing en van de rantsoenering van de nog ter beschikking staande levensmiddelen werd de ineensinking van het geldwezen tot op zekere hoogte en tot een zeker tijdstip gecamoufleerd. De vervanging van het z.g.n. normale arbeidsloon door de soldij, de dwang tot arbeidsprestaties tegen zakgeld en minieme vergoeding in natura zijn reeds nu de kentekenen van een niet te stuiten pauperisering van de werkende lagen in alle Europese landen, enkele weinge uitzonderingen buiten beschouwing gelaten.

Tegenover deze verschijnselen staat in bijna geheel Europa een schuldenlast, die die van de eerste wereldoorlog ver te boven gaat. Ook hier, met enkele weinige uitzonderingen, zoals Zwitserland en Zweden, is het valutastelsel, dat wezenlijk op de ruilcapaciteit van de landen berust, volkomen ondermijnd. Geen van de direct en bijna geen van de indirect bij de oorlog betrouwen Europese landen beschikt nog over een geldstelsel, waarvan de waarde op grond van de ruilcapaciteit kan bepaald worden. D.w.z. er staan in deze landen geen waren in noemenswaardige omvang ter beschikking, die met de producten van andere landen kunnen worden geruild. Veeleer wordt en reeds de devaluatie (waardeverlies) van de z.g.n. nationale valuta's door te in deze landen geldende zwarte prijzen gekarakteriseerd. Wanneer tegenwoordig een pond vlees bij den zwarten handelaar het 8- of 10-voudige van de officiële prijs kost, dan blijft deze verhoging van prijzen of, het hetzelfde is, vermindering van geldwaarde nog achter de verkelijke omvang, waarin het geldwezen geruild werd, achter. Onder de invloed van de tijdens de

oorlog uitgedefende artikelen worden zelfs de prijzen, die de zwarte handel berekent, nog enigszins aan banden gelegd. Zodra de beschermende muur, opgericht door de oorlogsbeperkingen insensort, dan zullen de prijzen met sprongen omhoog gaan en dat op een manier, die met de ongerepte inflatie (die nu reeds bestaat) overeenstemt, al mogen ook voor de allerdringendste levensmiddelen de prijzen lang gehouden worden, om geen winsten aan de boeren te moeten afstaan. Want in al deze landen werd niet alleen met behulp van de banknotenpers de circulatie van betaalmiddelen in een maat verhoogd, die de productie van consumptiegoederen vele malen overtreft, maar tegelijkertijd werd deze uitbreiding van het door de staat in gebruik genomen publieke krediet door volmaakt operationele leningen nog verder opgedreven. Bij de milliaarden, waarmee de in Nederland oorspronkelijk de bankbiljetten sinds 1940 zijn toegevoegd, komen de meer of minder gedwongen leningen, waaraan alle bedrijven werden onderworpen, en totendien honderden miljoenen per maand, die gedeeltelijk als bezettingskosten, gedeeltelijk als voorlopig en zeer waarschijnlijk voor goed onbetaalde leveranties door het Nederlandse economische leven moeten worden bijeengebracht.

En dit is niet alleen zo in Nederland. Dit geldt tevens voor alle andere vroege of nog recente gebieden en in de eerste plaats ook voor Britannië zelf. Alle terugkerende regeringen staan voor hetzelfde probleem, dat het kredietwezen vollomen ondermijnd is, omdat de schepping van krediet, d.w.z. de uitgifte van betaalmiddelen en van bankbiljetten van ieder soort, staat tegenover een voortdurende gedaanteerde productie van voor het leven onbetbare, leeg staan van internationaal handelbare waren. Hierdoor wordt

duidelijk, waarom geen regering een andere uitweg uit de catastrofe van het economische en monetaire leven zien kan dan de onderwerping aan de grote crediteur aan de andere kant van de oceaan, geen andere uitweg dan het vastknopen van het eigen kredietwezen eh van de eigen valuta aan het stelsel van de Angelsaksische landen. De dollar regeert, met hem moeten de Franse Frank, de Belga, de Gulden, de Italiaanse Lire, de Griekse Drachme en alle andere valuta's en ten slotte ook de Duitse Mark worden geconfronteerd en ze zullen te licht bevonden worden en ze zullen onvoorwaardelijk moeten capituleren.

Wanneer in alle bevrijde gebieden, en natuurlijk ook in de Zuidelijke provincies van Nederland, de afstempeling van betaalmiddelen en fondsen plaats vindt, wanneer in een land zoals België het maximum bedrag, dat een persoon maandelijks van de bank mag ontvangen, de tegenwaarde van ongeveer 100 Nederlandse Gulden niet mag overschrijden, dan is dit geen "abnormale" oorlogsmaatregel, maar het gevolg van de algehele vernietiging van de grondslagen, waarop de Europese economie berust.

Dit is een beeld van de toekomst onder kapitalistische voorwaarden, dit zijn de perspectieven van het imperialisme ook voor de tijd na de oorlog. In het teken van deze inkrimping zal de z.g.n. wederopbouw moeten staan. Parakken in plaats van woonhuizen, Rode-Kruis-pakjes van welvarende organisaties in plaats van normale levensmiddelenvoorziening, arbeidersbataillens in plaats van z.g.n. vrije arbeiders, arbeiders-export in plaats van warenexport of warenruil en dat alles onder het centrale commando van het overwinnende monopolie. Wij zullen in onze komende beschouwingen de bijzondere problemen hiervan aan een nader onderzoek onderwerpen.

.....

II. De arbeidersklasse.

Er is geen sprake van, dat de arbeidersklasse enige politieke invloed op de gang van de oorlog heeft gehad - hetzij dan, dat men Atteley of Bevin van de Labour-Party in Engeland, of Stalin als waarnemer van de arbeidersbelangen aanziet. Is het dan niet ijdel, om van een politiek van de arbeidersklasse na de oorlog te spreken? We zullen, om danover een oordeel te vellen, ons de feitelijke toestand, zoals we die nu reeds kunnen zien, voor ogen houden. Het zal dan blijken, dat de arbeiders het middelpunt van alle politiek zullen zijn. De vraag is echter, of ze er zelf ook wat in te zeggen zullen hebben.

Als de oorlog ten einde is, dan valt met de dwangorganisatie van de nationaal-socialistische staat ook de bloedterreur, waarmee de arbeidersklasse uit elkaar geslagen werd. De soldaten komen terug van het front, de wapenfabrieken zetten waarschijnlijk miljoenen arbeiders buiten de poort; zij allen staan klaar om met de "opbouw" te beginnen. In grote delen van Europa zijn de steden in puin gelegd (we zijn nog niet aan het einde der verschrikkingen), of de machines zijn uit de fabrieken weggehaald, zoals in Nederland, gebouwen zijn opgeblazen, vruchtbaar land is geïnundeerd, alle voorraden aan grondstoffen zijn verbruikt of weggehaald, de mannelijke bevolking is als dwangarbeiders gedeporteerd. Dus waar geen puinhopen zijn, is alles kaal en leeggeroofd. Zo moet de opbouw plaatsvinden zonder veel moderne hulpmiddelen. Het wordt voornamelijk het werk van arbeidersploegen, arbeiderscolleges, de hoofdtak uitgerust met schop en houweel. Maar voordat daarmee, of met welk ander

werk ook, begonnen kan worden, moet de directe nood opgeheven worden. Aanvoer van levensmiddelen uit Engeland en uit Amerika, van kolen voor verwarming en industrie, transportmiddelen te land en te water, benzine, petroleum, enz. is noodzakelijk. En dit alles in reusachtige hoeveelheden. Dat is de voorwaarde, waaraan voldaan moet worden, zal er van opbouw sprake kunnen zijn.

We weten nog niet, welke delen van Europa worden opgebouwd en welke voorlopig niet. Want de beslissing daarover hangt af van de overwinnende grootmachten, van Engeland en Amerika. Het spreekt vanzelf, dat ze allereerst de gebieden gaan opbouwen, die een rol spelen in de machtspolitiek van het Westerse monopoliekapitaal. Wat Nederland betreft, is het wel waarschijnlijk, dat het in de opbouwplannen van de Engelse en Amerikaanse geldkoningen betrok-

ken wordt. Want volgens de Engelse plannen zal Nederland in deze tweede wereldoorlog een voorpost tegen Duitsland moeten zijn, al is de rekening wel wat misgelopen, en het is in de laatste jaren reeds meerdere malen door Engelse diplomaten uitgesproken, dat ook in de toekomst Nederland een bufferstaat moet vormen voor Engeland tegen opdringende machten uit het Oosten. Deze opdringende macht uit het Oosten is natuurlijk Rusland. De Engels-Amerikaanse bourgeoisie bereidt zich bij de nieuwe opbouw voor op nieuwe militaire conflicten. De oorlog is nauwelijks ten einde, of de bezittende klasse begint al meteen met het opbouwen van een nieuwe "vesting Europa", nu gericht tegen Rusland. Daarom is het wel waarschijnlijk, dat Nederland wordt opgebouwd met behulp van het Engels-Amerikaanse kapitaal.

We weten echter, dat geen enkele staat levensmiddelen, grondstoffen, transport- en andere productiemiddelen in zo grote omvang kan betalen. Er is alleen fictief kapitaal in kolossale omvang aanwezig. Het is alleen papier, want wat er voor gegeven of geproduceerd werd, is in de oorlog verslonden. Dus moet op credit geleverd worden. Maar zulk een reusachtig groot credit kan alleen aan een regering gegeven worden, waar de Engels-Amerikaanse voor 100% op vertrouwen kan. Daarom brengen de geallieerde legers meteen reeds nieuwe regeringen mee voor de landen die ze "bevrijden". En als de "bevrijden" daar geen genoeg mee nemen, gaan de kanonnen spreken.

Regeringen met een "sterk gezag", die het vertrouwen van Londen en New-York genieten, nemen de opbouw ter hand. Zij beschikken over de levensmiddelen, zonder welke arbeiders verhongeren. Zij zullen een reeks centrale instanties in het leven roepen, die de leiding van de opbouw nemen. En ook als er particuliere bedrijven bij ingeschakeld worden, dan blijft tóch de regering de baas over het hele gebeuren en deze blijft tenslotte weer de zetbaas van het Engels-Amerikaanse monopoliekapitaal. Alle arbeiders, in welke werkplaats, fabriek, werkploeg, arbeidskamp of arbeiderscolonne ze ook tewerk gesteld mogen zijn, hebben met deze regering en haar instanties te doen. Dit zijn de werkelijke bazen in de tijd van de opbouw, Andersom gezien, is alle politiek der arbeiders er uiteindelijk op gericht, om de arbeiders onder materiele en geestelijke dwang voor zo weinig mogelijk levensmiddelen zoveel mogelijk werk te laten doen. De methoden, waarmee dit gebeurt, hebben we reeds door de door Seis Inquart gedecreteerde, nationaal-socialistische

ordering leren kennen. Vaststellen der lonen bij decreet, - men kan er de levensmiddelen voor kopen, die op binnen worden toegewezen. De distributiedienst en de voedselvoorziening, beide hacht- en centraalgeorganiseerde staatsorganisaties, moeten deze levensmiddelen ter beschikking stellen. Ze geven een hongerrantsoen, of, als er niets meer in voorraad is, zo goed als niets. Dat is zo onder het nationaal-socialisme in oorlogstijd, - maar zal het onder het "democratische" sterke staatsgezag van de geïmporteerde regeringen anders zijn? Wij menen, dat het wezenlijk hetzelfde zal zijn.

Wat in ieder geval zal zijn, daarvan hebben we onder de Duitse bezetting reeds een voorproefje gehad. De spoorwegstaking is voor de Duitse machthebbers aanleiding geweest, om de voedselvoorziening van de grote steden in het Westen onmogelijk te maken, door de toevoer uit de Oostelijke en Noordelijke provincies tegen te werken. Op het ogenblik is de toestand zó, dat massa's arbeiders zich voor de arbeidsdienst melden moeten, als ze niet wensen te verhongeren. Door de honger wordt de weerstand bedwongen. Er valt niet aan te twijfelen, of de democratische machthebbers zullen in de tijd van de opbouw lering uit dit voorbeeld trekken en weerstand van de arbeiders door de georganiseerde hongertoestand trachten te bedwingen.

De regeringen, die door Londen en New-York voor de "bevrijde" gebieden zijn aangewezen, hebben hun plannen betreffende de ordening in hun land uitgewerkt. Het kernstuk ervan is een absoluut centrale beschikking over alle materiele voorwaarden van de wederopbouw en een politiek, die het voor de arbeiders buitengewoon moeilijk maakt, zich tegen de zweepslagen van deze dwangorganisatie te verzetten. Hoe geringer het loon

en hoe kleiner de rantsoenen zullen zijn, - dus het materiele voedsel - , des te overvloediger stroomt dan het geestelijk voedsel, dat op de arbeiders neerdaalt. De pers en de radio, alle grote en kleine leiders, en wie allemaal aan de kant van de "democratische ordening" staan, zullen vertellen, dat het van de arbeiders afhangt, en alleen van de arbeiders, of de opbouw zal lukken. En daarbij worden ze dan van de éne plaats naar de andere geworpen en door de almachtige regeringsbazen en opzichters gechicaneerd. We kunnen ons deze toestand levendig indenken, want het is niets nieuws. Zie de praktijk van de Nederlandse Heide Maatschappij, zowel van vroeger als van heden. Wat hier in het klein gebeurt, zal dan in het groot plaats vinden en algemeen zijn.

Als dan de arbeiders de boel neesmijten, omdat ze al de ellende en narigheid zat zijn, wordt de hele openbare mening door de regeringspropaganda in beweging gezet, om de arbeiders als saboteurs van de wederopbouw te veroordelen. Wordt dan tegen de stakers met de georganiseerde honger of met gewapende machtsmiddelen opgetreden, dan vertrouwt de regering, dat de stakers geïsoleerd blijven, zodat ieder verzet volkomen hopeloos is.

De waarheid is, dat de zetbazen van het Westerse monopoliekapitaal geen verzet en geen strijd van de arbeiders kunnen toelaten. De arbeiderspolitiek van de regeerders is erop gericht, om elke strijd onmogelijk te maken en in dit verband krijgen de vakbonden hun betekenis, het moge zijn in de vorm van een nieuwe Eenheidsvakbond als Neo-N.A.F. of in de vorm van de oude vakbonden, die in één koepelorganisatie worden samengevat. De nieuw op te bouwen vakbeweging is in de plannen van de wederopbouw

door de regering opgenomen, om klein ongerief voor de arbeiders uit de wereld te helpen, maar tegelijk, om de machteloosheid van de arbeiders te verstevigen. De nieuw op te bouwen vakbeweging wordt als de stem van de arbeiders aangewezen. Maar het is een regeringsinstantie, waarvan de arbeiders alleen lid kunnen (misschien móeten) worden, zonder er iets in te zeggen te hebben.

De arbeiderspolitiek van de heersende klasse na de oorlog is er niet minder dan in de oorlog onder het nationaal-socialisme op gericht, om de miljoenen arbeiders elke mogelijkheid te ontnemen, zich zelfstandig te organiseren en hun mening te uiten. Ze wil voorkomen, dat zich uit de miljoenen enkelingen een klasse gaat vormen, die zich van haar eigen doel bewust is en zich als zodanig aansluit, zich als klasse organiseert. De miljoenen enkelingen, zonder eigen wil en macht, worden door de werk- en dwangorganisaties gegrepen en zo tot het bruikbare materiaal gemaakt, waaruit men opnieuw het bezit en de rijkdom van de heersende klasse perst.

De politiek, die de arbeiders moeten voeren, willen ze niet tot willoos en machteloos materiaal worden, moet zich niet alleen tegen deze arbeiderspolitiek der regeerders verzetten, maar moet doelbewust streven naar een zelfstandige arbeidersbeweging met eigen wil en doel, gericht op de uiteindelijke omverwerping van de macht der kapitalistische klasse. We zullen in een volgend nummer van ons maandblad meer in het bijzonder ingaan op de politiek der arbeidersklasse tijdens de opbouw.

.....

HET MARXISME ALS METHODE VAN ONDERZOEK.

"Het marxisme is geen wereldbeschouwing, maar slechts een methode van onderzoek en harmonieert met iedere wereldbeschouwing." Deze mening wordt vaak geuit, zelfs door vooraanstaande vertegenwoordigers van arbeiderspartijen die zich het voorkomen van marxisten geven. Door deze opvatting ontstaat de mening, dat reactionaire denk- en geloofsrichtingen die de arbeiders vijandig gezind zijn met het marxisme stroken en wordt de arbeider misleid. In werkelijkheid is het marxisme een duidelijk gedefinieerde wereldbeschouwing, die zich scherp omlijnd aftekent, namelijk het "dialectisch materialisme". Tengevolge van zijn materialistisch fundamenteel staat het diametraal tegenover iedere dualistische en idealistische denkwijze, dus ook tegenover ieder religieus dogma, en tengevolge van zijn dialectisch karakter staat het evenzo diametraal tegenover ieder metafysisch of mechanistisch filosofisch stelsel, dus ook tegenover het mechanistisch materialisme van de burgerlijke wetenschap. (Het materialisme beschouwt de wereld als reëel, objectief bestaand, terwijl alle idealistische systemen slechts het bewustzijn, de "geest" voor het werkelijk aanwezige houden, de wereld echter op verschillende manieren als een soort droombeeld van het bewustzijn beschouwen. De dialectiek is de leer van de samenhang, van de wederzijdse invloeden, van de verandering en ontwikkeling der dingen, terwijl de mechanistische of metafysische opvatting van alleenstaande en onderling onafhankelijke voorwerpen met constante eigenschappen uitgaat.)

De grote betekenis van het marxisme ligt echter niet in zijn hoedanigheid van wereldbeschouwing

wing, doch in zijn waarde als methode voor het onderzoek en voor de praktijk. Op deze gebieden, in het domein der praktische successen moet iedere wereldbeschouwing zijn waarde tonen.

De methode van het middeleeuwse dogmatische en kerkelijke dualisme was de scholastiek. Deze moest de dingen der werkelijkheid met het kerkelijk geloof doen overeenstemmen en de waarheid van het dogma bewijzen. De scholastiek heeft schipbreuk geleden: Eeuwenlange inspanning en redetwisten, waarbij de gehele wetenschap van die tijd betrokken was ten spijt, werd niet alleen niets bewezen, maar zelfs iedere geestelijke en sociale vooruitgang geremd en verhinderd. De scholastiek kan op geen enkele ontdekkings of uitvinding bogen; zelfs op het gebied van het dogma was de nederlaag verpletterend: zijn bewijzen, in het bijzonder zijn godsbewijzen werden allen weerlegd.

Het burgerlijk onderzoek is evenals de kapitalistische productie en de burgerlijke maatschappij een chaos. Het werkt met methoden die volledig in tegenspraak met elkaar zijn. Voor de natuurwetenschap wordt het mechanische of natuurwetenschappelijke materialisme gebruikt: de wereld wordt als werkelijk, als materieel beschouwd en wordt ook als zodanig onderzocht. Men gaat uit van alleenstaande verschijnselen ("inductieve methode"), verricht proefnemingen in het laboratorium onder zo eenvoudig mogelijke kunstmatig verwekte, constante voorwaarden en men vindt daarbij "eeuwige natuurwetten" als de experimenten bij benadering gelijke resultaten opleveren, of men stelt een theorie op, als de bewijzen ontoereikend zijn.

Deze methode kan zich op reusachtige successen beroemen: de gehele techniek en machinebouw van het industrie- en monopoliekapitalisme als-

mede de moderne natuurkunde, scheikunde, sterrekunde en geneeskunde hebben zich met zijn hulp ontwikkeld. En toch is deze methode niet exact! Zijn successen vinden hun ontstaan in zijn materialistische fundering, in het onderzoek van de materiele wereld met materiele middelen, zijn mechanistische zijde is echter zijn gebrek. Want nergens vinden wij geïsoleerde, kunstmatige en eenvoudige verhoudingen; er bestaan geen "eeuwig onveranderlijke" dingen. Experimenten en theorieën zijn kunstproducten en geen objecten der werkelijkheid. Daardoor was deze methode vanaf het beging volledig waardeloos en onbruikbaar voor al de ingewikkelde verhoudingen van de menselijke maatschappij. Het zou belachelijk zijn, om deze methode te willen toepassen op de filosofie, op de kunst, het recht, de geschiedenis, sociologie of economie!

Nog erger is het met het mechanisch materialisme gesteld. Het heeft binnen zijn oereigen bereik, op het gebied der natuurwetenschappen en in het bijzonder op dat der mechanica een bankroet geleden. Iedereen die ter zake kundig is, weet, dat de natuurwetenschappen zich reeds vrij lang in een tijd van zware crisis bevinden. Dit is voor een gedeelte het aan den dag treden van de crisis der burgerlijke maatschappij; in iedere ondergaande maatschappij nemen immers vele mensen hun toevlucht tot metafysiek en mystiek. Maar voor een groot gedeelte vindt de crisis zijn oorzaak in de foutieve methode. Het is gebleken dat de belangrijkste voorwaarden en resultaten der wetenschap verkeerd zijn, er klopt iets niet met de natuurwetten! De proefnemingen leveren elkaar tegensprekende resultaten op en de geleerden werpen hun "eeuwig onwrikbare" natuurwetten en ver-

onderstellingen over boord. De "Relativiteitstheorie" is een poging op het gebied der mechanica om weer vaste grond onder de voeten te krijgen, maar daarbij is het gehele gebouw der mechanica ineengestort. Wat tot nu toe constante en absolute grootheid in de engste betekenis was wordt plotseling relatief: Het tijdsverloop is niet constant maar veranderlijk, evenzo de ruimte, beiden zijn geen zelfstandige grootheden, maar staan in onderling verband en zijn van elkaar en van de beweging der massa's afhankelijk. De massa der lichamen is niet constant, energie en massa zijn veranderlijk en relatief en gaan in elkaar over. Evenzo erg, gedeeltelijk nog erger wordt het bij de verschijnselen van atomen, electronen, en van de straling. Radeloos en volkomen in de war gebracht stortten zich de geleerden van het onzekere en ineensstortende pad van hun mechanistische theorie in het moeras der metaphysica. De eeuwige natuurwetten worden afgeschaft, de causaliteitswet en blind toeval de wereld.

Onderzoekt men de processen nauwkeuriger, dan vindt men dat al deze verschijnselen, die in de laatste tijd ontdekt zijn en het oude mechanistische wereldbeeld op zijn grondvesten doen trillen en doen ineenstorten.... dialectische problemen zijn en een schitterende bevestiging voor de dialectiek in de natuur vormen. Dialectische processen kunnen echter noch met een mechanistische methode onderzocht, noch door een mechanistische theorie verklaard worden. De burgerlijke onderzoekers weten immers niets van het dialectisch materialisme en kunnen het ook niet toepassen.

Nog erger is het met de burgerlijke onderzoekingswijze op het gebied van de geesteswetenschappen gesteld, d.w.z. op het gebied van de menselijke maatschappij en de vormen waar-

onder deze zich aan ons voordoet. De methoden zijn hier meestal metaphysisch-idealistisch. (metaphysisch betekent hier niet-dialectisch), zij gaan van het bewustzijn der mensen uit. Daar worden de gebeurtenissen door de wil, door bedoelingen, door plannen en daden van grote mannen, heersers, generaals en helden, door kunstenaars, geleerden en politici bepaald. Hier heerst geen wet, integendeel, de willekeur, het ongebonden spel der krachten dan wel het toeval zijn de werlende factoren der geschiedenis. Honderden theorieën op de meest uiteenlopende gebieden houden de hoofden in verwardheid bevangen; bijna ieder geleerd van 't één of ander speciale gebied houdt er zijn eigen theorie op na, die vaak slechts een mengelmoes van de meest verschillende meningen inhoudt. De vertegenwoordigers van deze richtingen weten zeer wel dat het met de wetenschappelijke resultaten op hun gebied niet veel op heeft, want zij passen er wel voor op, het domein van hun werkzaamheid bij de "exacte" wetenschappen te tellen. De buitenstaander neigt er niet licht toe, om aan de methode van onderzoek een grote waarde toe te kennen, maar toch is deze van beslissende betekenis. Zonder exacte methode is het onmogelijk het één of ander probleem, hetzij ingewikkeld of eenvoudig juist op te lossen. Laten wij voor bewijs een vaak omstreden samengesteld vraagstuk beschouwen: de godsdienst.

~~~~~

Volgens het kerkelijk geloof moet men de oorsprong van de godsdienst in de goddelijke openbaring zoeken en stelt hij de eeuwige goddelijke waarheid voor. De scholastiek deed eeuwenlang zijn best om hiervoor het bewijs te leveren. Dat de kerkelijke bewering niet juist is en niets verklaart, bewijst reeds het feit,

dat er vele godsdiensten met volkomen verschillende dogma's bestaan, terwijl ieder van deze godsdiensten beweert de alleenzaligmakende te zijn. Het burgerlijk onderzoek stelt verschillende theorieën over de herkomst der godsdiensten op. Volgens dit onderzoek zijn het enkele stichters van godsdiensten, apostelen, profeten, zedeleerders of reformatoren geweest, die de grondslagen voor de godsdienst hebben aangegeven. Wanneer men echter vraagt, wat deze heeft bewogen om hun dogma's juist zo te formuleren als zij zijn, dan blijven de aanhangers van deze theorie het antwoord schuldig. Volgens een andere burgerlijke theorie heeft de vrees de goden geschapen, maar als de mensen bang zijn dan vluchten zij en verbergen zich, doch filosoferen niet. De vrees schept geen goden, doch ten hoogste duivels. Nog radicaler tegenstanders van kerk en godsdienst maken het kerkelijk geloof voor het product van het bedrog der geestelijkheid uit. Maar priesters konden eerst ontstaan, toen er al godsdiensten waren, bovendien rijst de vraag, hoe bijna alle volkeren op zulk een bedrog konden inlopen.

Het dialectisch materialisme, bij zijn toepassing op de menselijke maatschappij algemeen "historisch materialisme" genoemd, stelt geen theorieën op. Het onderzoekt en doorvorst de werkelijkheid en de feiten; het maakt ook de dingen niet uit hun verband los om hen onder kunstmatige experimentele voorwaarden afgezonderd gade te slaan. Het onderzoekt hen omgekeerd juist in hun verband en hun wederzijdse invloeden waarin zij optreden. Het neemt waar, onderzoekt, vergelijkt, speurt naar de samenhang, gaat de wederzijdse veranderingen en het verloop van de ontwikkeling na, en daaruit haalt het tenslotte zijn gevolgtrekkingen.

De burgerlijke wetenschap verscheurt opzettelijk de samenhang tussen de dingen, en hen dan misschien in een theorie, in een stelsel van gedachtig weer behoefdig aaneen te lappen. Het dialectisch materialisme heeft dit niet nodig, het gaat van de dingen zoals zij samenhangen en in de werkelijkheid zijn uit, neemt hen waar en onderzoekt niet alleen het speciale geval, maar juist de samenhang en raakt zocoende tot aan het eind der onderzoekingen, tot aan het resultaat de samenhang niet krijgt. Men ziet b.v. in de godsdienst geen geïsoleerd zelfstandig vraagstuk, maar het ziet hem in verband met de menselijke maatschappij waarin de godsdiensten optreden, het onderzoekt zijn ontstaan, zijn verandering en ontwikkeling en vooral deze dingen in hun voortdurende betrekkingen met de maatschappij. Onmiddellijk valt op, dat de godsdiensten in tegenstelling met wat de dogma's beweren geen "overvorderlijke eeuwige waarheden" voorstellen, maar dat zij evenals de maatschappij zelf aan een ontwikkeling onderworpen zijn, dat zij veranderen en niet willekeurig en niet toevallig, maar geheel volgens een bepaalde lijn, zodat men bijna zou kunnen formuleren dat zij wetmatig veranderen.

Het begin van iedere godsdienst is bij de primitiefste volkeren slechts een geloof aan geesten. Dit geloof is noch het product van bedrog, noch de leer van een profeet, noch de inhoud van een goddelijke openbaring, ook niet het gevolg van vrees, maar eenvoudig het resultaat van heel gewone algemene dagelijkse belevissen en gebeurtenissen, in het bijzonder van de verschijnselen van dood, slaap en droom. De mensen droomden in hun slaap, met hun primitieve kennis beschouwden zij de droombelevissen als werkelijke voorvallen, zoals kleine

kinderen en primitieve volkeren het heden nog plegen te doen. In hun droom bevonden zij zich misschien in de wildernis op jacht met andere mannen van hun stam en tegelijk vaak met overledenen in levende menselijke gestalten, en dat alles terwijl hun lichaam de slaapplek niet had verlaten. Aldus ontstond het geloof aan zelfstandige levende geesten, die in de slaap slechts korte tijd, in de dood echter voorgoed het lichaam kunnen verlaten om een lever zonder het lichaam te gaan voeren. Bij de primitieve mensen bestaat tussen de droomgestalten en de geesten nog geen verschil. Tengevolge van de vaak benauwde inhoud der dromen bestond ook van begin af aan een zekere vrees voor deze geesten.

Zolang de mensen in groepen door de wildernis zwierven en vaak hongerig naar voedsel zochten, zwierven ook de geesten hongerig door dezelfde wildernis en nog heden ten dage worden ze door de primitieve volkeren met spijtoffers en bezweringen welwillend gestemd of op een afstand gehouden. In gelijke mate en in dezelfde zin als de menselijke maatschappij veranderde en gedifferentieerd werd, veranderde ook de wereld der geesten. Op dezelfde manier als zich in de maatschappij familieorganisaties gevormd werden, en familiehoofden, opperhoofden en koningen onder de mensen de leiding op zich namen, zo ontwikkelde zich ook de familieorganisatie in het blijk der geesten en werden bepaalde geesten als familiegoden, storgoden of oppergoden beschouwd, met heersersmacht bekleed en vereerd.

Germanen, Grieken en Romeinen hebben als de meeste volkeren oorspronkelijk in familieverband geleefd. Hun goden hebben zij in gelijk verband laten bestaan. Een familiehoofd als bovenste

god met vrouw, kinderen, broers en andere verwanten bewoonde zowel het Olympus als het Walhalla. De geestenfamilie had evenals de landbouw beoefenende menselijke familie een vaste woonplaats gekozen en woonde ergens op een ontoegankelijke berg. De organisatie der godenwereld, de bezigheid der goden, hun techniek alsmede bijzonderheden in de verschillende godengeslachten kwamen overeen met de economische en maatschappelijke structuur van de menselijke maatschappij en dit vaak met buitengewone nauwkeurigheid.

De Germanen waren boeren, hun goden waren boerengoden, zij maakten het weer en de wind, donder en zonneschijn en bezaten huisdieren: Wotan had een paard en Donar een span bokken met een eenvoudige houten kar er achter. De godenhal was een houten schuur, de vloer was in plaats van met houten knuppels met speerschachten en het dak in plaats van met boomchors met schilden bedekt. Het gebouw was dus alleen een beetje steviger gebouwd en een beetje luxueuzer ingericht dan een boerenhut.

De Griekse en Romeinse goden waren goden van handelssteden met arbeidsdeling, verschillende beroepen, hogere stedelijke beschaving en het begin van zedenverwildering. Een godenlesfen nog in familieverband, maar wij vinden een god van de handel, van de smedkunst, van de zeevaart, alsmede goden der kunsten en wetenschappen. Onder de goden heersten intriguen, bedrog, jaloesie en echtbreuk evenals onder de mensen ook.

Reeds veel vroeger werden de oude slavenstaten van de Orient door despoten geregeerd, die een positie ver boven de andere mensen innamen. Hier waren de oorspronkelijke goden op dezelfde wijze veranderd: Baal in Syrië, Osyris

in Egypte, Jahwe in Palestina. Deze goden waren wel machtig, maar niet almachtig. Zij heersten slechts over een bepaald gebied, evenals de Pharao's of Koningen der landen waarin zij werden vereerd. Toen echter Rome de gehele wereld van die dagen beheerste, toen de overige rijkdom tot stof waren vergaan, en de Romeinse keizers werelddespoten waren geworden, toen was er voor de oude religieuze voorstellingen en godsdiensten niet veel plaats meer. Aan hun plaats ontwikkelden zich het Christendom als nieuwe godsdienst met een god, die de gehele wereld beheerste; ondergoden en geesten werden niet afgeschaft, doch vormden zijn lakpictiepen. Zoals de keizer zijn legioenen liet opmarcheren, zo bezat ook god zijn hemelse heirscharen. En naarmate de afstand tussen despoten en volk groter werd, werd ook de afstand tussen de wereld der geesten en die der mensen groter. Stedelijk wonen de geesten voortgevoerd in de wereld. Later het Romeinse slavenrijk aan inwendig verval en ontbinding te gronde was gegaan en de feodale maatschappij der Middeleeuwen was ontstaan, toen de feodale adel regeerde met den keizer aan de spits en vorsten, graven en lagere adel onder hem, toen de clericale hiërarchie heerste met den Paus aan het hoofd, waaronder de aartsbisschoppen en bisschoppen, en de lagere geestelijkheid, en daaronder de massa van boeren en burgers, toen bestond er ook in de wereld een hiërarchie van geesten en regeerde de wereld. Bovenaan stond god, daaronder de aartsengelen en engelen, daaronder weer de heiligen en tonselotte de massa der gewone zandigen. Zelfs de corruptie, de onhoudbaarheid, het voorttrekken van favorieten aan de middeleeuwsche hoven van vorsten en bisschoppen weersprekende zich in het heikelijk geloof en de god nam er aanstoot aan, dat men

door beloften, door giften aan heiligen of aan de kerk, door geldgaven of legateringen van god en de hemelse hiërarchie bijzonder voordelen kon kopen en dat men op een zodanige wijze met de hemel kon marchanderen. Het kerkelijke en wereldlijke terreurapparaat, de wrede folteringen, de brandstapel en het woeden van de inquisitie, de beulen en beulsknechten vonden eveneens in de feodale geestenwereld een plaats in de vorm van hel en helse kwellingen, van vagevuur en van den duivel met zijn gezellen.

Zo sterk was de tegenspraak tussen de middeleeuwse dogmatische leer en het oorspronkelijke christelijke geloof en het bijbelse woord, dat de kerk met alle middelen het lezen van de bijbel moest verhinderen. Daarom handhaafde hij het Latijn als kijkltaal en plaatste zijn eigen heilig boek op de index.

In de klassenstrijd van de opstijgende burgerij met de feodale machten werd de pàitieke macht van de feodale klassen gebroken en de macht van den koning beperkt. De constitutionele monarchie nam de plaats van de absolute in. De burgerlijke maatschappij werd door wetten geregeerd, de koningen waren min of meer decoratie geworden. Deze aardse revolutie had dezelfde revolutie in de hemel ten gevolge: de lagere geesten verdwenen ten dele of geraakten op de achtergrond. God zelf boette er vele functies bij in, die hij in de Middeleeuwen nog had bekleed. De wereld wordt nu door natuurwetten geregeerd, de beweging van wolken en sterren, het ontstaan van weer en wind en vele andere dingen voltrekken zich nu door natuurkrachten volgens "natuurwetten". Maar hierna zijn wij nog niet aan het eind van onze ontwikkeling. Van steeds minder belang wordt de maats-

invloed van enkele personen in de burgerlijke maatschappij. Steeds duidelijker wordt het, dat onpersoonlijke krachten het lot van deze maatschappij beheersen: de productie, de conjunctuur, de crisis, de markt. En steeds meer wordt het begrip van een persoonlijken god vervangen door de voorstelling van een onpersoonlijken god, waaronder zich echter niemand iets kan voorstellen. De godenhemel sterft uit, zoals de vorstengeslachten op de aarde uitsterven en de hemel als woonplaats wordt door de wetenschap als onbewoonbaar verklaard.

Wij hebben slechts één probleem uit het omvangrijke complex van godsdiensten in grote trekken aangeduid: de ontwikkeling van de religieuze voorstellingen. Al het andere, de godsdienstige wetten en feesten, de ethische en hygienische kwesties, die bij vele godsdiensten een rol spelen, de organisatie en machtposities der kerken en hun invloeden op de maatschappij, de veelzijdige onderlinge invloeden tussen de maatschappij en de godsdienst en zijn kerkelijke en politieke machtsapparaten, dat alles werd hier verwaarloosd. Wij wilden geen geschiedenis van de godsdienst geven, maar aan de hand van een voorbeeld zo kort mogelijk laten zien hoe het dialectische materialisme de vraagstukken aanpakt, onderzoekt en welke resultaten daarbij worden verkregen.

Wie deze dingen voor 't eerst ziet, en met elkaar vergelijkt, wie het parallelisme van de ontwikkeling der religieuze voorstellingen met de menselijke maatschappij en zijn ontwikkeling nagaat, die zal verbaasd zijn. Een dergelijk verloop berust niet op toeval, het berust ook niet op goddelijke openbaring. Het is ook niet aan het inzicht en het besluit van profeten toe te schrijven. Hier moet ook menselijk ge-

voel als de vrees of een bewust bedrog als argument vermorpen worden, zij het ook dat de godsdiensten, evenals zovele andere dingen in de menselijke maatschappij als middelen van bedrog voor de volksmassa gebruikt werden, vanaf de Egyptische en Babylonische priesters, de Romeinse Auguren en Indiaanse medicijnmannen, tot de groot opgezette handel in reliquiën en de bedriegerijen van een Raspoetin. Alle dogma's, alle burgerlijke theorieën moeten voor de dialectische wijze van onderzoek bezwijken. Hier spreken de feiten en alleen maar de feiten en hun bewijskracht overtuigt meer dan alle dogma's en theorieën: de religieuze voorstellingen van den mens zijn niets anders, dan de ongewilde, onbegrepen afspiegelingen van de menselijke maatschappij en van den mens zelf, alsmede het idealiseren van deze maatschappij in een geesten- en godenwereld. De godsdienst met zijn dogma's behoort bij de z.g.n. ideologische bovenbouw van de maatschappij en is in zijn wederzijdse samenhang met de maatschappij aan voortdurende veranderingen en een voortdurende ontwikkeling onderworpen. Daarbij moeten wij erop letten, dat deze ideologische bovenbouw, afhankelijk zijnde van de maatschappij bij de ontwikkeling vaak meer of minder ten achter blijft en dat in het bijzonder religieuze voorstellingen en dogma's door bijzondere maatschappelijke toestanden gedeeltelijk vrij conservatief zijn en dikwijls nog lang blijven nabestaan, ook als de vorm der maatschappij reeds lang is veranderd.

~~~~~

Op klassieke wijze heeft Marx de afhankelijkheid der maatschappij van de economische structuur en de samenhang van de ideologische bovenbouw en de maatschappij gonderschetst, hun

onderling verband opgehelderd en het verloop van hun omwenteling aangeduid. In de "politieke economie" schrijft hij in 1859:

"In de maatschappelijke productie van hun leven geraken de mensen in bepaalde noodzakelijke, van hun wil onafhankelijke productie-verhoudingen, die overeenkomstig zijn met een bepaalde trap van ontwikkeling van hun materiele productiekrachten. Het geheel van deze productie-verhoudingen vormt de economische structuur van de maatschappij, de reële basis, waarop zich een juridische en politieke bovenbouw verheft en waarmee bepaalde maatschappelijke vormen van het bewustzijn overeenkomen. Het sociale, politieke en geestelijke levensproces is afhankelijk van de wijze der productie van het materiele leven. Het is niet het bewustzijn van de mensen dat hun zijn, maar omgekeerd, hun maatschappelijk zijn, dat hun bewustzijn bepaalt.

Op een bepaalde trap van hun ontwikkeling raken de materiele productiekrachten der maatschappij in strijd met de bestaande productie-verhoudingen, of wat alleen maar een juridische uitdrukking ervoor is, met de eigendomsverhoudingen waarin zij zich tot nu toe had en bewegen. Van ontwikkelingsvormen der productiekrachten veranderen deze verhoudingen in ketenen daarvan. Er volgt daeruit een tijdperk van sociale revoluties. Met de verandering van de economische basis verandert ook de gehele geweldige bovenbouw langzamer of vlugger. Bij het beschouwen van zulke verhoudingen moet men altijd een verschil maken tussen de materiele, natuurwetenschappelijk getrouw te constateren omwenteling in de economische productievoorwaarden en de juridische, godsdienstige, de kunst of wijsbegeerte betreffende, kortom de ideologische vor-

men, waarin de mensen zich dit conflict bewust worden en het uitlechten. Zomin men dat, wat een individu is, beoordeelt naar datgene, wat het zelf meent te zijn, netzomin kan een tijdperk van revolutie beoordeelt worden vanuit zijn bewust zijn, maar moet integendeel dit bewust zijn uit de tegenstrijdigheden van het materiele leven, uit het bestaande conflict tussen maatschappelijke productiekrachten en productieverhoudingen verklaard worden. "

mmmmmmmm

De werkelijkheid is dialectisch en wel uitsluitend dialectisch. Het dialectische materialisme bezit noch kunstmatige noch theoretische bestanddelen. Het is niet alleen maar een methode naast andere methoden; het gaat uit van de werkelijkheid, bouwt voort op de werkelijkheid en onderzoekt de werkelijkheid en blijft daarin, totdat het resultaat verkregen is. Het is geen kunstmatig bouwsel, maar de enige exacte methode en de enige methode die exacte resultaten oplevert!

Daar de werkelijkheid overal dialectisch is, is het dialectische materialisme overal de beste methode, zowel bij het onderzoeken van de maatschappij en al zijn verschijnselen (hetzij staat, of recht, of moraal, of kunst, of geschiedenis, of economie, of filosofie, of wetenschap), dan wel bij het onderzoek van het menselijke gedrag en van de hele natuur. Het dialectische materialisme is niet alleen de enige exacte, maar ook de enig universele methode van onderzoek.

Als dat zo is, waarom gebruikt dan de burgerlijke wetenschap deze methode niet?

Het vraagstuk van de methode van onderzoek is in de eerste plaats geen wetenschappelijk probleem, maar een kwestie van het klassenbe-

lang, van de politieke macht en van de klassenstrijd! De klassenmaatschappij geeft niet om de objectiviteit van de wetenschap, niet om de beste methode en niet om exacte resultaten, maar daarom, of deze "resultaten" voor de heersende klasse een voordeel, betekenen. In de feodale maatschappij van de Middeleeuwen was de heerschappij van de kerk en van de clerus voor een groot gedeelte op het geloof van de grote massa aan de kerkelijke dogma's gebaseerd. Daarom moest de kerkelijke wetenschap de bewijzen voor de dogma's leveren en die resultaten vinden, die de kerk nodig had. De wetenschap van de opkomende burgerlijke klasse betekende echter voor de feodale klasse en vooral voor de kerk een gevaar, daar zijn resultaten de dogma's van de kerk aan het wankelen bracht. Daarom werd de burgerlijke wetenschap met inquisitie, foltering en brandstapel bestreden. Giordano Bruno, de grootste geleerde van zijn tijd stierf op de brandstapel. Galilei moest zijn ontdekkingen afzweren en bleef de gevangene van de inquisitie. Copernicus liet als voorzichtig man het boek met de naar hem genoemde theorie pas na zijn dood verschijnen. De eerste secretaris van de voornaamste Engelse wetenschappelijke vereniging, De Royal Society, werd op last van de kerk in de gevangenis geworpen en nog in 1925 liet de kerk in Amerika een proces inluiden tegen een aanhanger van de afstammingsleer. De kerk is de grootste vijand van de wetenschap in de wereldgeschiedenis, omdat de wetenschap de dogma's en het kerkelijk geloof en daarmee de macht van de kerk aantast.

De burgerlijke klasse beoefent de wetenschap niet ter wille van de wetenschap. Een maatschappij van warenproductie en warenhandel, van machinearbeid en gebruik van natuurkrachten en na-

tuurproducten heeft een zekere kennis en zekere resultaten nodig. Het kapitalistische productiesysteem, de grondslag van rijkdom en macht der burgerlijke klasse eist in het belang van deze klasse de bevordering van de wetenschap en de techniek, om de genoemde dingen te leren kennen en te beheersen. In het belang van de winst en van zijn klasseheerschappij heeft de burgerlijke klasse bepaalde resultaten van de wetenschap nodig en deze resultaten worden ook gevonden. Er bestaan echter ook resultaten, die een gevaar voor deze maatschappij kunnen opleveren. Dat zulke resultaten verkregen worden, moet worden verhinderd en dat wordt ook verhinderd. Wie het dialectisch materialisme of marxisme als methode van onderzoek accepteert, die moet ook zijn resultaten accepteren en deze resultaten zijn gevaarlijk voor de burgerlijke maatschappij en des te gevaarlijker, naarmate zij exacter zijn. Daarom wordt het marxisme als methode van onderzoek bestreden; er bestaat geen kapitalistisch land met ook maar een enkele leerstoel voor marxistisch wetenschappelijk onderzoek.

De burgerlijke wetenschap echter brengt voor de bezittende klasse die resultaten voort, die deze nodig heeft. De wetenschap levert de kennis en het grote aantal feiten voor het winststelsel, voor de productie en de handel, voor techniek en scheikunde, en produceert ook wapens voor de imperialistische expansie en tegelijk materiele en ideologische wapens voor de klassenstrijd tegen de arbeiders. Tengevolge van de reusachtige successen, die de natuurwetenschappen op bepaalde gebieden boekte, is een sterk geloof in hun resultaten, hun eeuwige natuurwetten en hun theorieën ontstaan. Weliswaar kan men theorieën, zoals wij boven reeds constateerden niets bewezen worden, omdat zij zelf nog moeten worden bewezen, maar omgekeerd kan men

met theorieën alles verklaren, daar men hen immers niet hoeft te bewijzen en willekeurig zo kan construeren, dat daarmee heel precies kan worden bewezen, wat men bewijzen wil en moet. Hiervoor zorgt de hele burgerlijke wetenschap op grote schaal, door aan de lopende band alle theorieën te leveren, die de heersende klasse voor zijn doeleinden nodig heeft. In de geschiedenis, de rechten, in het bijzonder echter in de economie en de natuurwetenschappen krioelt het van dergelijke theorieën, die als hoogste wetenschap worden aangeboden en door de wereld ook zonder critiek worden aanvaard. Het middeleeuwse geloof aan kerkelijke dogma's heeft plaats moeten maken voor het geloof voor de wetenschappelijke theorieën. En zoals de kapitalistische industriële productie de feodale productie overtreft, zo overtreffen de theorieën der burgerlijke wetenschap ook de dogma's van de kerk. Men kan hen naar behoefte en in iedere hoeveelheid fabriceren en als zij iets versleten zijn, kunnen zij door nieuwe worden vervangen, een methode die bij de kerkelijke dogma's toch iets te riskant zou zijn geweest. In 't bijzonder de biologie heeft aan de bourgeoisie waardevolle "theorieën" voor de klassenstrijd en voor de uitbuiing van de arbeiders en koloniale volkeren geschonken, bijv. de rassentheorie, de erfelijkheids-theorieën, de teeltkeustheorie van Darwin. Wij willen om deze bewering te bewijzen iets langer bij het laatste voorbeeld blijven stilstaan.

Het darwinisme is opgebouwd uit twee geheel verschillende elementen. Het éne gedeelte is de ontwikkelingsleer van de gehele organische wereld. Deze leer is door talrijke feiten bewezen en is geen theorie; hij werd niet door Darwin gevonden maar reeds lang voor dezen hebben vele anderen, in het bijzonder Lamarck deze gedachten

uitgesproken. Het tweede element is van Darwin afkomstig. Het is de theorie van de natuurlijke teeltkeus, die vaak als natuurwet wordt voorgesteld, echter een zuiver mechanistische theorie is. Hierop zijn ook de rassen theorie en de erfelijkheidstheorieën opgebouwd. Volgens Darwin's theorie is de strijd van allen tegen allen, het recht van den sterken tegenover den zwakke in de natuur een eeuwige natuurwet. De ondergang van de zwakken en minderwaardigen is noodzakelijk, opdat de besten, de sterksten, die niet ondergaan, alleen het ras voorttellen en kunnen veredelen. Deze theorie is niet op feiten in de natuur gegrond, maar van een andere theorie, de overbevolkingstheorie van Malthus afgeleid. Malthus had zijn theorie evenmin uit het feitenmateriaal geput, maar samengesteld als politiek strijdmiddel tegen de toenmalige Engelse socialist en ter bestrijding van de Engelse armenwet, die van de grondbezitters bijdragen eiste. Malthus zelf was zo'n grondbezitter. De theorie van Malthus is heden ten dage door feiten volkomen weerlegd. Nauwelijks was Darwin's theorie bekend, of men paste deze ook op de mensen toe. Er werden duizenden wetenschappelijke geschriften in alle kapitalistische landen gepubliceerd en allen eisten in dezelfde zin afschaffing van armenzorg, werklozensteun, zorg voor zieken en gebrekkigen en de onderdrukking of vernietiging van de minderwaardigen, van vreemde volkeren en rassen "in het belang van de vooruitgang der mensheid". Het darwinisme in deze vorm doet niets anders dan de kapitalistische maatschappij en zijn methoden over te brengen in de natuur. Het is de wetenschappelijke grondslag van de hedendaagse fascistische praktijk, van de scherpste uitbuiting en onderdrukking van het proletariaat en de kolo-

niale volkeren. De eerste die constateerde dat de darwinistische theorie een spiegelbeeld van de klassenmaatschappij is, was.... Karl Marx. In een brief aan Engels schrijft hij op 18 Juni 1862:

"Darwin, dien ik nu herlees, vermaakt me, daar hij zegt, dat hij de theorie van Malthus ook op planten en dieren toepast. Alsof bij den heer Malthus de mop niet juist was, dat deze theorie niet op planten en dieren maar slechts op mensen - met de geometrische progressie - toegepast wordt in tegenstelling met planten en dieren. Het is merkwaardig, hoe Darwin in de beesten en planten zijn Engelse maatschappij met haar arbeidsverdeling, haar concurrentie, haar openen van nieuwe markten, haar uitvindingen, haar Malthusiaanse strijd om het bestaan herkent. Dat is de bella omnium contra omnes (strijd van allen tegen allen) van Hobbes en het doet denken aan Hegel in de Phenomenologie, waar de burgerlijke maatschappij als geestelijk dierenrijk figureert, terwijl juist bij Darwin het dierenrijk als burgerlijke maatschappij figureert."

Hoe is het nu met de wetenschappelijke waarde van deze theorie gesteld? In hoeverre komt hij met de feiten overeen? De theorie is nu 86 jaar oud; duizenden biologen en honderdduizenden intellectuelen zijn in deze tijd de overtuigde aanhangers van de selectietheorie geworden. Hij wordt algemeen als natuurwet beschouwd, omdat hij door de burgerlijke wetenschap in diens propaganda tegen beter wetenin daarvoor is gemaakt. In deze tijd is in de gehele natuur geen enkel feit ontdekt, dat de juistheid van deze theorie bewijst. Daartegenover staan mil-

940
ma-
e
ta-
tie-
jke
ni-
het
e
le

lioenen feiten, die de theorie weerleggen. In weerwil daarvan is dit standpunt nog niet opgegeven, omdat dit beter dan andere theorieën het "natuurlijke recht" der bezittingen of onderdrukkingen en uitbuiting der bezitlozen aantoonde. Met behulp hiervan noemt zich de kapitalistische maatschappij de "natuurlijke wereldorde", terwijl de kerk de feodale uitbuiting met "goddelijke wereldorde" had bestempeld. De ontwikkeling van de organismen als een dialectisch feit is één van de meest belangwekkende vraagstukken, maar juist dit probleem kan nooit met mechanistische methoden of theorieën worden opgelost, slechts een dialectische methode kan exacte resultaten opleveren.

Maar het marxisme is niet alleen de enige exacte methode voor het onderzoek van de werkelijkheid, het is diensengevolge de enige leidraad voor een juist gedrag in de praktijk. "Tot nu trachtte alle filosofie de wereld te verklaren, het is echter onze taak haar te veranderen", zegt Karl Marx. De wereld te veranderen is welk een geweldige programma. Niet vernietigen zoals het kapitalisme met behulp van zijn wetenschap en zijn techniek het belang van de winstvoet maar veranderen in de zin van een doelmatige opbouw! Wie dat wil doen, die moet vooral de wetten van de ontwikkeling van de maatschappij kennen, slechts dan kan hij deze ontwikkeling beïnvloeden en richten. Met de methoden der burgerlijke maatschappij gaat dat niet. Indien er geen ander betiis voor was, dan de ontzettende ineenstorting van deze tijd, dan was er bewijs genoeg, als wij de ontwikkelingswetten van de maatschappij onderzoeken en kennen, leren zij tegelijk de maatschappelijke ontwikkeling beheersen. De doelmatige organisatie neemt dan de plaats van de chaos in. Dan zijn geen miljoenen

mensen meer in een wrede strijd tegen elkaar gewikkeld, maar dan zullen de krachten van alle mensen met elkaar en voor elkaar aan de grote opbouw werken, die de hele mensheid en de hele wereld omspant. Bij deze grootse taak is het dialectisch materialisme de enige weg die er bestaat. De zegevierende arbeidersklasse, die deze taak heeft op te lossen, zal ook van deze methode het juiste gebruik weten te maken.

~~~~~

Het dialectisch materialisme is de grootste ontdekking en de grootste geestelijke prestatie van de gehele geschiedenis der mensheid. Het helpt ons de natuur, onszelf en de hele maatschappij te beheersenen doelmatig in dienst van de mensheid te veranderen.

Deze ontdekking komt niet aan de ondergaande klasse en de ondergaande maatschappij toe. De bourgeoisie is de doodvijand van de marxistische wetenschap. Deze wetenschap heeft op grond van de feiten uit natuur en maatschappij bewezen, dat er geen stilstand bestaat. Alle dingen moeten veranderen, zich verder ontwikkelen of ondergaan. De kapitalistische maatschappij zal ondergaan, en wel niet in 't verre verschiet, maar in een tijdsruimte die reeds aangebroken is. Reeds in 1916 schreef de grote marxiste Rosa Luxemburg uit de gevangenis: "Na de oorlog staan slechts twee wegen open: opgang naar het socialisme of ondergang in de barbarij!" Een derde mogelijkheid, het verder bestaan van het kapitalisme, bestaat niet. Rosa Luxemburg was tot deze gevolgtrekking na een lange marxistische studie, vooral van de accumulatie van het kapitaal gekomen. Zij herkende in de oorlog het begin van de algemene crisis van het kapitalisme, die slechts in de

1940
Alma-
de
dra-
itie-
lijke
yani-
ze
het
de
nde
n

ondergang van het kapitalistisch stelsel zijn eind kon vinden. Zulke resultaten zijn gevaarlijk voor de bourgeoisie! De marxistisch geschoolde arbeiders en de resultaten van het marxisme zijn gevaarlijk voor de burgerlijke klasseheerschappij! Daarom is de bourgeoisie de doodvijand van het marxisme.

De ondergang van de barbarij is reeds begonnen, daar tot nu toe in Europa geen opgang naar het socialisme plaats had. Nog woedt de afschuwelijke tweede wereldoorlog en het silhouet van de derde tekent zich reeds af; de vorming van twee politieke groeperingen in het Oosten en het Westen, de vorming van een bruggehoofd in het Westen voor de opmars van het Amerikaanse en Engelse imperialisme in de derde wereldoorlog, de strijd om invloedssferen, de strijd om olievelden, de tegenstelling tussen de mogendheden in het Verre Oosten! De volledige ondergang in de barbarij kan alléén worden verhinderd door de strijd van de arbeidersklasse voor zijn bevrijding en de overwinning van het kapitalistisch stelsel. De overwinning van de arbeiders in deze strijd, met behulp van het marxisme behaald, betekent bevrijding van het proletariaat en de koloniale volkeren, voorkoming van de ondergang in de barbarij, redding van de mensheid en opgang naar het socialisme.

...
...
Het Herdenkingsrede voor Karl Marx, uitge-
sproken door Friedrich Engels.

... Wat het strijdende Europese en Amerikaanse proletariaat, wat de historische wetenschap aan dezen man verloren hebben, dat is niet te bemeten. Speciaal genoeg zal de bres zich doen

gevoelen, die de dood van dezen geweldige geslagen heeft.

Zoals Darwin de wet van de ontwikkeling der organische natuur, zo ontdekte Marx de ontwikkelingswet van de menselijke geschiedenis: het tot nu toe onder ideologische overwoekeringen bedekte eenvoudige feit, dat de mensen voor alles eerst eten, drinken, wonen en zich kleden moeten, voor zij aan politiek, wetenschap, kunst, godsdienst enz. kunnen doen; dat dus de productie van de onmiddellijk materiële levensmiddelen en daarmee de telkenmalige economische ontwikkelingstrap van een volk of een tijdvak de grondslag vormt, waaruit aich de staatsinrichtingen, de rechtsbegrippen, de kunst en zelfs de godsdienstige voorstellingen van de betreffende mensen ontwikkeld hebben en waaruit zij dus ook moet worden verklaard - niet zoals tot nog toe geschiedde, omgekeerd.

En dat was nog niet alles. Marx ontdekte ook de speciale bewegingswet van de tegenwoordige kapitalistische productiewijze en de uit haar geboren burgerlijke maatschappij. Met de ontdekking van de meerwaarde was hier plotseling licht geschapen, terwijl alle vroegere onderzoekingen zowel van de burgerlijke economen als van de socialistische critici in den donkerwaren verdwaald.

Twee van zulke ontdekkingen moesten voor een leven volstaan. Gelukkig reeds hij, wien het vergund is, slechts één zulk een ontdekking te doen. Maar op elk afzonderlijk gebied, dat Marx aan een onderzoek onderwierp, en die gebieden waren zeer vele en geen enkel heeft hij slechts vluchtig bestreken - op elk, zelfs op dat van wiskunde, heeft hij zelfstandige ontdekkingen gedaan.

1940
elma-
de
jdra-
litie-
de-
lijke
gani-
nzo
na
in het
tijd
die
er
erde
in
rs
aan

Ze was de man van de wetenschap. Maar dat was nog lang niet de halve man. De wetenschap was voor Marx een historisch bewegende, een revolutionaire kracht.

Marx was voor alles revolutionair. Mede te werken, op deze of gene wijze, aan te val van de kapitalistische maatschappij en de door haar geschapen staatsinrichtingen, mee te werken aan de bevrijding van het moderne proletariaat, wien hij het eerst het bewustzijn van zijn eigen positie en zijn behoeften, het bewustzijn van de voorwaarden voor zijn bevrijding gegeven had - dat was zijn werkelijke roeping. De strijd was zijn element.

En daarom was Marx de meest gehate en meest beasterde man van zijn tijd. Regeringen, absolute zwellen als republikeinse, wesen hem uit; bourgeoise conservatieve en uiterst-democratische, sloegen alle en strijd hun lasteringen over hem. Hij schoof dat alles op zij als spinrag, sloeg er geen acht op en antwoordde slechts als, er volstrekte noodzaak bestond. En hij is gestorven, vereerd, bemind, be- trekt door miljoenen revolutionaire mode-ar- beiders, die van de Siberische mijnen af over heel Europa en Amerika tot Kalifornië toe wonen en ik kan het niet zeggen; hij had wellicht nog men- gen tegenpartijden, maar nauwelijks nog één persoon in een vijand.

Zijn naam zal door eeuwen voortleven en zo ook zijn werk.

Verdering 117. 27. de causaliteitswet geldt niet meer, in hun plaats regeren wetteloosheid, s- teniteit en blind toeval de wereld.

Het maandschrift "Spartacus", dat sinds 1940 uitgegeven wordt, verschijnt van nu af regelma- tig reeds op de 15e van iedere maand. Voor de volgende uitgaven zijn o.m. de volgende bijdra- gen in bewerking:

Beschouwingen over de economische en politie- ke situatie;

Het z.g.n. rassen-vraagstuk;

Een onderzoek over het probleem "massa-be- wegingen";

Structuurveranderingen in de maatschappelijke productie - structuurveranderingen in de organi- satievormen van de arbeidersklasse,

De Joden,

e.a.

- Wij wijzen onze lezers en vrienden op onze wekelijks verschijnende "Spartacus" wekele Berichten, die kosteloos verspreid worden.

Behalve de bovengenoemde periodieken wer- den door de Communistenbond "Spartacus" tot nu toe twee brochures, nl. "De Perspectieven van het Imperialisme..." (December 1943) en "De Strijd om de Macht" (Augustus 1944) uitgegeven. Beide brochures zijn op het moment uitverkocht, maar zullen binnenkort opnieuw verschijnen. Een derde brochure "Het Proletariaat aan de Macht" is in voorbereiding.

Er wordt een dringend beroep op onze lezers en vrienden gedaan, ons werk door bijdragen aan ons persfonds te steunen.